



RELIĢĪJA UN LGBTI TIESĪBAS

LIBERĀLĀ PERSPEKTĪVA

Darbu publicē Eiropas liberālais forums (*European Liberal Forum*) sadarbībā ar *LibMov – Movimento Libe-rali* un *LGBTI Liberals of Europe*. Darbs ir finansiāli atbalstīts no Eiropas Parlamenta puses. Uzskati, kuri ir pausti darbā ir tikai autora personīgais viedoklis. Paustie uzskati, neobligāti sakrīt ar Eiropas Parlamenta un/vai Eiropas liberāļu foruma uzskatiem.

Eiropas liberālais forums (*The European Liberal Forum*) (ELF) ir Eiropas liberāļu partijas – ALDE partija, oficiālais politiskais fonds. Kopā ar 46 dalīborganizācijām, mēs strādājam visapkārt Eiropā, lai pienestu jaunas idejas politiskajā diskursā, lai sniegtu platformu debatēm, un lai dot iespēju pilsoņu balsīm būt sadzirdētām.

LibMov ir domnīca, kuru izveidoja Itālijas ALDE asociētā dalīborganizācija, ar mērķi popularizēt liberālismu Itālijā un, lai vienviet pulcēt visus Itālijas liberāļus, kuri tic, ka ir pienācis laiks atjaunot liberāļu klātesamību Itālijas politiskajos un ekonomiskajos procesos.

LGBTI Liberals of Europe ir "lietussarga" organizācija, kuras mērķis ir cīnīties par lesbiešu, geju, biseksuāļu, transpersonu un interseksuāļu, kā arī viņu ģimeņu brīvībām un tiesībām. Dibinoties Stokholmā, 2018. gada augustā, mēs esam pulcējuši liberālās LGBTI organizācija un partijas.

Dr. Tommaso Virgili ir pēcdoktorantūras pētnieks WZB Berlīnas sociālo zinātņu centrā. Viņš arī sadarbojas ar dažādām domnīcām, tai skaitā Humānistu internacionālu, kuram viņš ir devis pienesumu priekš 2020. gada Domas brīvības ziņojuma (*2020 Freedom of Thought Report*). Viņa galvenās pētniecības jomas ir islāmisms, radikalizācija, liberālais islāms un cilvēktiesības.

Dr. Matteo Gemolo ir muzikologs un politiskais komentētājs, kuru bieži pieaicina kā lektoru uz prestižām institūcijām, tādām kā Hadersfeldas Universitāte, Londonas Goldsmīta Universitāte un Karaliskā ziemeļu mūzikas koledža Mančestrā. Viņš ir arī komentētājs tādiem jautājumiem kā cilvēktiesības, vārda brīvība un sekulārisms, rakstot tādiem izdevumiem kā *European Eye on Radicalization*, *Gli Stati Generali* un *MicroMega*.

Publikācijas gads: 2021

Eiropas liberālais forums (European Liberal Forum) www.liberalforum.eu

Naratīvs

Tommaso Virgili & Matteo Gemolo

Projekta vadītāji

Katram cilvēkam pieder īpašums savā personā.

Džons Loks, 1690

KONTEKSTS

Gan pagātnē, gan tagadnē LGBTI tiesību aizstāvji ļoti reti ir spējīgi atrast sabiedrotos starp institucionalizētām reliģijām. Nav nepieciešams griezt pulksteni atpakaļ uz Viduslaikiem vai karalienes Viktorijas laikmetu, lai sastaptos ar veselu lērumu reliģijā balstīto aizspriedumu, naida un vardarbības pret homoseksuāliem cilvēkiem.

Visapkārt pasaulē mēs varam sastapties ar dažādām šīs tendences izpausmēm, kuras nāk no dažādām kultūrām un reliģijām.

2019. gada aprīlī rakstītā, atklātā vēstulē Romas katoļu baznīcas pāvests Benediksts XVI bija vainojis homoseksualitāti un 1960. gadu seksuālo revolūciju, Romas katoļu baznīcas seksuālajos skandālos:

Dažādos semināros tika izveidotas homoseksuālās kliķes, kas vairāk vai mazāk atklāti rīkojās un būtiski mainīja klimatu semināros.”¹

Līdzīga homoseksuāļu noliegšana var tikt atrasta starp ortodoksālo ebreju vairākuma.²

Pret LGBTI vērsta retorika kļuva par vadmotīvu Austrumeiropas nacionālistiem, kuri pasniedz LGBTI kā bīstamu ārvalstu izcelsmes draudu, kurš ir gatavs graut viņu kristīgo tradīciju svētumu. 2019. gada augustā, Krakovas arhibīskaps Mareks Jedraševskis, saņēma aplausus par pret LGBTI vērstu sprediķi, kurš iezīmēja 75. gadadienu kopš Varšavas sacelšanās no poļu pretestības kustības puses pret nacistu

¹ Philip Pullella, Ex-Pope says sexual revolution led to abuse crisis, sparking debate <<https://www.reuters.com/article/us-pope-abuse-benedict/ex-pope-says-sexual-revolution-led-to-abuse-crisis-sparking-debate-idUSKCN1RN0WI>>

² <https://www.myjewishlearning.com/article/judaism-and-the-lgbtq-community-an-overview/>

okupāciju. Sprediķī Polija tika aprakstīta kā valsts, kas atrodas zem aplenkuma no LGBTI tiesību aizstāvjiem.³

Krievijā, Vladimirs Putins un pareizticīgā baznīca ir atraduši spēcīgu pamatni propagandai - cīņu pret LGBTI, aizstāvot "tradicionālās vērtības", kā arī Maskava līdz šim ir izvairījusies veikt jebkādas pasākumus pret islāmiskā Čečenijas režīma pastrādātajiem pogromiem pret homoseksuāliem cilvēkiem vai pat izmeklēt tos.⁴

Kaut arī ir vērojams trauslums, liberālisms un sekulārisms turpina pārstāvēt labākos instrumentus tam, lai aizsargātu jebkuras sabiedrības locekļus – sekulārās, liberālās demokrātijās neviena ideoloģija (arī reliģijā balstītā) nevar būt augstāka par indivīda tiesībām.⁵

Diemžēl tas nav gadījums vairumā no valstīm, kur musulmaņi ir iedzīvotāju vairākums, šajās valstīs homoseksuālās attiecības ir kriminalizētas. Daudzās musulmaņu valstīs Āfrikā un Tuvajos austrumos homoseksuāli sastopas ar cietumsodiem, kas bieži vien, attiecībā uz vīriešiem, ir rezultāts anālam testam.⁶ Citviet, šariātā balstītā likumdošana pieprasa nāves sodu, nomētājot ar akmeņiem, nošaujot, pakārot un nocērtot galvu. Tas notiek tādās valstīs kā Afganistāna, Bruneja, Mauritanija, Nigērija, Pakistāna, Katarā, Saūda Arābija, Somālijā, Jemenā, Apvienotajos Arābu Emirātos un Irānā (kura pretstatā, ļauj veikt dzimuma maiņas operācijas).⁷ Turklāt ārpustiesas un goda slepkavības ir izplatīta prakse, ko veic islāmistu kaujinieki (piemēram, ISIS, Hamas, Hezbollah, husīti) vai pat radinieki.⁸

³ Marcin Gocłowski, Liberals fear unrest as Poland Catholic Church doubles down on anti-gay rhetoric <<https://www.reuters.com/article/us-poland-lgbt-bishop/liberals-fear-unrest-as-poland-catholic-church-doubles-down-on-anti-gay-rhetoric-idUSKCN1US1EN>>

⁴ Yuri Guaiana, ed., *Il lungo «inverno democratico» nella Russia di Putin* (Turin: Diderotiana Editrice, 2019).

⁵ Giulio Ercolessi, *Liberalism and Definitions* (conference paper, Southern European School of Liberalism, Santiago de Compostela, Galicia, Spain, Sept. 2013 published by ELF, Brussels 2013.)

⁶ <<https://www.humandignitytrust.org/lgbt-the-law/map-of-criminalisation/>> <https://www.hrw.org/report/2016/07/12/dignity-debased/forced-anal-examinations-homosexuality-prosecutions>

⁷ Lucas Ramón Mendos, 'State-Sponsored Homophobia 2020: Global Legislation Overview Update' (Geneva: International Lesbian, Gay, Bisexual, Trans and Intersex Association (ILGA), 2020), 31, https://ilga.org/downloads/ILGA_World_State_Sponsored_Homophobia_report_global_legislation_overview_update_December_2020.pdf.

⁸ <https://www.counterextremism.com/content/isis-persecution-gay-people>; <http://www.thetower.org/article/will-yemens-gay-community-survive-the-iran-backed-militias-trying-to-take-over/>; <https://www.economist.com/open-future/2018/06/06/how-homosexuality-became-a-crime-in-the-middle-east>; <https://www.newsweek.com/prominent-hamas-commander-was-executed-after-accusations-gay-sex-432343>; <https://www.smh.com.au/lifestyle/it-cant-get-any-worse-than-being-gay-in-syria-today-20151001-gjze4o.html>; <https://www.al-monitor.com/pulse/originals/2014/05/prejudice-turkey-against-homosexuals.html>. Tommaso Virgili, own interview with gay Lebanese refugee from a family affiliated with Hezbollah, Brussels, September 2019.

Pretstatā šādiem fanātiskiem un vardarbīgiem uzskatiem, reliģiskie uzskati var būt arī progresīvo spēku sekmējoši.

Jau 1972. gadā ebreju organizācija bija dibināta Londonā, zem nosaukums Ebreju geju grupa. Neilgi pēc tam, Beta Hajima Hadashima (*Beth Chayim Chadashim*) kļuva par pirmo atklāto geju sinagogu Losandželosā, kam sekojas vairāku citu geju un lesbiešu organizāciju izveide Bostonā, Majami, Filadelfijā, Sanfrancisko un Vašingtonā (Kolumbijas apgabals).⁹ Minoritātes Itālijas protestantu Valdenziešu baznīca, kura tika dibināta 1970. gados, ir pieņēmusi liberālās pozīcijas pret homoseksuāliem cilvēkiem.¹⁰ 2019. gadā Zviedrijas baznīca oficiāli izteica savu atbalstu viendzimuma laulībām.¹¹ Kad 2015. gadā ASV Augstākā tiesa nolēma legalizēt viendzimuma laulības visiem amerikāņiem, tad Episkopālā baznīca nolēma atļaut laulību vienlīdzību visiem episkopāliešiem arī.¹²

2019. gadā Londonā bāzētā LGBTIQ labdarības organizācija *Imaan* uzskāka līdzekļu vākšanu, lai nofinansēt pirmo musulmaņu LGBTI praidu, ar uzsaucienu "mums nav tikai viena identitāte".¹³ Tas sekoja vairāku "liberālo mošeju" izveidei apkārt pasaulei, kur vīrieši ar sievietēm lūdzas kopā, un LGBTI indivīdi tiek laipni gaidīti.¹⁴ Francijā ir pat atrodams stāsts par homoseksuālo imamu, kurš ir apprecējis savu partneri.¹⁵

Kaut būdama pašreferenciāla, vēlme ieviest līdzsvaru starp reliģiskiem uzskatiem un pilsoniskām brīvībām ir solis uz priekšu reformu ceļā daudzām laicīgo sabiedrību reliģiskajām kopienām.

Reliģiju nedrīkst akli pieņemt, ne arī vienkārši noraidīt kā reakcionāru spēku, kas mēdz cilvēkus atgriezt tumšākajos laikos. Pat daudzu LGBTI cilvēku acīs, reliģija ir atslēgas elements veidojot viņu individuālo identitāti. Tāpēc jautājumu būtu jāapspriež atklāti un godīgi, gan pozitīvos un negatīvos rezultātus.

KAS IR IDENTITĀTES??

⁹ Frank Giaoui *et al.*, *Kol Koleinu, From The Closet to the Bimah. A Legacy for Future Generations And All Communities*. Keshet Gavah: The World Congress, 2018.

¹⁰ Paolo Ricca (ed.), *Omosessualità e coscienza cristiana*, Claudiana, 1976.

¹¹ <https://www.thelocal.se/20091022/22810>

¹² <https://www.hrc.org/resources/stances-of-faiths-on-lgbt-issues-episcopal-church>

¹³ Cherry Wilson & Michael Baggs, 'LGBT Muslim Festival: We don't have just one identity' <<https://www.bbc.com/news/newsbeat-49796967>>.

¹⁴ Rayana Khalaf, 'Take a look at these progressive mosques around the world' <<https://stepfeed.com/take-a-look-at-these-progressive-mosques-around-the-world-2287>>.

¹⁵ *Ibid.*

Pirmkārt, sarežģītās attiecības starp LGBTI tiesībām un reliģiju būtu jāskata kontekstā ar indivīda brīvībām. Katra indivīda identitātes definīcija ir patiesi garš, dziļš un bieži intensīvs process. Daži tās aspekti ir bioloģiski iepriekš noteikti, citi, šķiet, ir plūstošāki un tāpēc grūti definējami.

Mūsu identitāšu fragmentācija dažreiz iziet pastāvīgu un ilgstošu procesu. Seksualitātes un dzimtu piederības definēšana var būt izaicinoša daudziem, bet daži var pieņemt faktu tādu kāds tas ir. Cilvēku seksuālā orientācija un dzimtu piederība ir bijušas pastāvīgu zinātnisko un reliģisko diskusiju centrā, neatstājot daudz vispārējas vienprātības:

Seksuālā orientācija un dzimtu piederība paliek strīdīgi jautājumi daudzām sabiedrībām un sociālajām institūcijām; tas ir it īpaši labi redzams atsevišķās reliģiskās tradīcijās. Faktiski, publiskā diskusija par LGBTI tiesībām bieži tiek skatīta no perspektīvas "reliģiskie cilvēki pret homoseksuāliem." Daudzi reliģiskie līderi ir noraidījuši homoseksuālās attiecības kā amorālas. Daži atrada pamatojumu savām pozīcijām savu konfesiju svētajos rakstos. Citi piesauca morālos principus, oficiālās mācības un teoloģiskos iemeslus tam, lai noraidītu homoseksuālo uzvedību."

16

Neskarot šos apsvērumus, šķiet izšķiroši atzīmēt, ka reliģiskās un seksuālās orientācijas identitātēm patiešām ir divas ļoti atšķirīgas dabas. Ja pirmā ir tikai brīvās izvēlēs auglis, tāpēc to var pielīdzināt politiskai vai ideoloģiskai piederībai, tad otrā bauda tādu pašu elastības pakāpi tikai attiecībā uz seksuālo *darbību* [procesu], bet ne attiecībā uz seksuālo *pievilksanos*, kura nav apzināta lēmuma iznākums.

Citos vārdos, ja mēs izvietojam identitātes nepārtrauktības vidē, kur viena puse pārstāv iedzimtās bioloģiskās raksturīpašības (piem., ādas krāsa), bet otra puse ir izteikti brīvprātīgās izvēlēs (piem., piederība politiskai partijai), mēs noteikti varam teikt, ka "seksuālā orientācija" un "dzimtu piederība" atrodas krietni tuvāk pirmajam, savukārt reliģija nonāk pozīcijās tuvāk otrajam.

Šī atziņa ir īpaši svarīga, ciktāl debātes notiek pareizā ietvarā. Pirmkārt, reliģiskā identitāte var tik izmainīta, pārskatīta, pielāgota pēc gribas, kas nav gadījums ar seksuālo orientāciju un dzimtu piederību. Otrkārt, reliģiju var raksturot kā dogmu un vērtību sistēmu (līdzīgi politiskajām ideoloģijām), tikmēr seksuālā orientācija un dzimtu piederība, tapāt kā rase, ir brīva no vērtībām. Tāpēc, kamēr reliģija vai politiskā piederība un principi var tikt pakļauti racionālajai pārbaudei, seksuālā orientācija, pati par sevi, nevar būt pakļauta šādai pārbaudei, tāpēc ka tā sliecas ārpus racionāliem procesiem.

¹⁶ Mark Barwick, 'LGBT People, the Religions & Human Rights in Europe' (conference paper, Human Rights Without Frontiers International, 2013) p. 7. For further definitions of the different sexual behaviors, *id.* pp. 9-10.

Ir skaidrs, ka tas netraucē diskusijai attiecībā uz tiesību piešķiršanu, kuras izriet no kādas konkrētas seksuālās orientācijas, lai arī tā būtu heteroseksualitāte, biseksualitāte, homoseksualitāte, cisgenderisms, transgenderisms vai arī visi pelēkā toņi, kaut kur pa vidu. Tomēr šo debati būtu nepieciešams kontekstualizēt sekojoši: vai pastāv labi argumenti reliģijas artikulācijai attiecībā uz LGBTI tiesībām (vai tādu neesamību), kurus liberālām demokrātijām būtu jāņem vērā to racionālā labuma dēļ?

RELIĢIJA KĀ IDEOLOĢIJA

Kā augstāk tika rakstīts, jebkura reliģija ir sociāla, vēsturiskā un morālā konstrukcija. Tajā nav nekā iedzimta, ja vienīgi mēs nepieņemam apodiktiskos argumentus par "svētumu", t.i. Dieva gribas atzišana – kas nepārprotami nav pieļaujams sekulārā valstī pamatojoties uz neitralitātes pieeju starp imanentiem vai transcendentiem pasaules uzskatiem.¹⁷

Novērtētas kā tādas, reliģiskā pārliecība ir principu un dogmu sistēma, kura pārstāv leģitīmu iemeslu pārbaudei un kritikai. Kaut arī uzbrukumi dogmām bieži tiek nepareizi sajaukti ar ticīgo stigmatizāciju, šīs divas parādības būtu jānodala – tāpat kā kritika vērsta pret politisko partiju netiek uzskatīta par tiešu partijas biedra diskreditāciju.

Līdz ar to laicīgām valstīm būtu stingri jānoraida šādus konceptus kā "āislāmfobija", "kristiešfobija" "judeofobija" u.c., jo to mērķis ir aizsargāt reliģijas, nevis ticīgos, no neslavas celšanas, tādējādi pārstāvot slēptus mēģinājumus uzlikt liberāli demokrātiskai sistēmai zaimošanas likumus un slēpt tīru cenzūru zem cilvēktiesību mantijas.¹⁸

Un otrādi, valstīji ir pienākums aizsargāt indivīdus no uzbrukumiem un diskriminācijas viņu ticības un izcelsmes dēļ, ar īpašu minoritāšu aizsardzību. No šāda skatupunkta, oficiālās definīcijas, kuras ir

¹⁷ Alice Donald and Erica Howard, 'The right to freedom of religion or belief and its intersection with other rights' (research paper, ILGA-Europe, January 2015).

¹⁸ Leonard Leo, Felice Gaer, and Elizabeth Cassidy. 'Protecting religions from "defamation": a threat to Universal Human Rights standards.' *Harvard Journal of Law and Public Policy* 34, n. 2 (2011) pp. 769-784. See also Haarscher, Guy. «Rhetoric and its Abuses: How to Oppose Liberal Democracy While Speaking Its Language.» *Chicago-Kent Law Review*, n. 83 (2008): 1225-1258.

pieņēmusi Eiropas Savienība, tādas kā cīņa pret naidu pret musulmaņiem”¹⁹ un antisemitismu”²⁰ - ir darbības pareizā virzienā.

Neviena ideoloģija nevar būt ārpus pārbaudes, izsmiešanas un kritikas, īpaši tad, kad tā izraisa diskrimināciju un cilvēktiesību pārkāpumus. Reliģijas ieskaitot.

PAR INDIVIDUĀLO BRĪVĪBU

Liberāli demokrātiskas valsts pamats, kuru Džons Stjuarts Mills aprakstīja gandrīz pirms trim gadsimtiem, mūsdienās paliek nemainīgs:

Vienīgais mērķis, kura dēļ pret viņa gribu, varu pareizi izmantot pret jebkuru civilizētas kopienas locekli, ir lai novērst kaitējumu citiem. Viņa paša fiziskais vai morālais labums nav pietiekams pamatojums. Viņu nevar pamatoti piespiest darīt vai ciest, tikai tāpēc, ka viņam būs labāk darot piespiesto, tāpēc ka tas viņu darīs laimīgāku, vai pēc citu domām, tas būtu prātīgi vai pat pareizi. Šie ir pamatoti iemesli, lai pārrunāt un apspriest to ar viņu, vai pierunāt vai pamudināt viņu, bet nepiespiest viņu, ja viņš rīkojas citādi. Lai atturēt viņu no rīcības, kuru būtu nepieciešams apstādināt, ir vispirms jāpierāda, ka šī rīcība rada ļaunumu kādam citam. Vienīgā jebkura cilvēka rīcība, par kuru viņš ir atbildīgs pret sabiedrību, ir tā, kas attiecas uz citiem. Tajā daļā, kas attiecas tikai uz viņu, viņa neatkarība ir taisnīga un absolūta. Par sevi, par savu ķermeni un prātu indivīds ir suverēns.”²¹

Citiem vārdiem sakot, negatīvai brīvībai²² principā jābūt absolūtai. Nevienam cilvēkam nevajadzētu ciest nekādas piespiešanas attiecībā uz dzīves izvēli un uzvedību, kas attiecas tikai uz viņu pašu - seksualitātes izpausme šajā gadījumā ir ķermeņa autonomijas paraugs.

Mūsu tēmas kontekstā ir svarīgi atgādināt, ka neiejaukšanās principu būtu jāpiemēro ne tikai attiecībā pret valsti, bet arī attiecībā pret cilvēku grupām. Konkrēti, tas nozīmē iespēju reliģiskai kopienai atraidīt kādu

¹⁹ Termins “anti-musulmaņu” naidis "precīzi raksturo to fenomenu, kuru Eiropas Komisija plāno risināt. Tas sastāv no naida runas, naida noziegumu novēršanas un apkarošanas, kā arī diskriminācijas, kas vērsta pret grupām vai atsevišķiem šādu grupu locekļiem, pamatojoties uz viņu reliģiju vai etnisko izcelsmi, apkarošana. https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/combating-anti-muslim-hatred_en

²⁰ Pamatojoties uz Holokausta starptautiskās piemiņas alianses definīciju: “Antisemitisms ir noteikta ebreju uztvere, kas var izpausties kā naidis pret ebrejiem. Antisemitisma retoriskās un fiziskās izpausmes ir vērstas uz ebrejiem vai ne-ebrejiem un / vai uz viņu īpašumiem, uz ebreju kopienas institūcijām un reliģiskām iestādēm.” <https://ec.europa.eu/info/policies/justice-and-fundamental-rights/combating-discrimination/racism-and-xenophobia/combating-antisemitism_en>.

²¹ John Stuart Mill, *On Liberty*, 1859.

²² Isaiah Berlin, *Four Essays On Liberty*, (Oxford: Oxford University Press, 1969)

no tās locekļiem, viņa seksuālās orientācijas vai dzimtas piederības dēļ, reliģisko uzskatu līmenī, jo tas attiecas uz teoloģiskiem argumentiem, kas ir ārpus šī raksta intereses jomas. Bet cilvēku grupai, kopienai, baznīcai vai jebkuram citam kolektīvam nekad nevajadzētu izmantot piespiedu varu pār individuālo civiltiesiskā līmenī.

Tas liek mums pievērsties nepatīkamajam jautājumam par grupu tiesībām pret individuālajām tiesībām. Balstoties komunitārās teorijās, grupas” būs tik pat reālas vienības kā “āindivīdi”:²³ tāpēc tām vajadzētu nodrošināt īpašas tiesības, ne tikai atkāpties no grupas dalībnieku individuālo tiesību summas, bet pat aizstājot pēdējās.²⁴

Sabiedrības līmenī, tas bieži pārvēršas par multikulturālo skatījumu, raugoties uz sabiedrību kā uz vairāku viendabīgu kopienu” pretnostatīšanu, šīm kopienām ir savas specifiskās un bieži pretrunīgās intereses.

1990. gadu sākumā, postkoloniālais un postmodernisma diskurss, sākotnēji iesprostots Amerikas akadēmijas sienās, ir izplatījies galvenajās publiskajās debatēs, tas ir vairojis regresīvo ideju par to, ka ārzemju kultūras un tradīcijas ir tiesīgas saņemt aizsardzību un īpašas tiesības tikai tāpēc, ka tās ir minoritāras multikulturālā sabiedrībā. Islāma likumu ieviešana rietumu tiesību sistēmā (piemēram, Islāma šariata padome un Musulmaņu šķīrējtiesa Lielbritānijā) ir lieliski piemēri tam, kā Eiropas pilsoņi joprojām var tikt nevienlīdzīgi uztverti likuma priekšā, tas ir vairāku britu musulmaņu sieviešu gadījums; tās ir sievietes kuras vēlas šķīrties Islāma šariata padomē un ir spiestas atdot savu laulības pūru atpakaļ.²⁵

Iecerēts kā tāds, multikulturālisms paver durvis paralēlo sabiedrību veidošanai, pieļaujot ekstrēmistu uzskatus kultūru relatīvisma vārdā. Pat cilvēktiesības ir pakļautas riskam ieslīgt postkoloniālajā kritikā par Rietumu kultūras imperiālismu,²⁶ kura galu galā neatceras, ka tiesību politiskā funkcija ir tieši aizsargāt minoritātes no vairākuma apspiešanas (un mazākā minoritāte uz Zemes ir indivīds)”.²⁷

Pēc musulmaņu zinātnieka un cilvēktiesību aktīvista Elhama Manea vārdiem:

²³ Modood, cit. in Anna Triandafyllidou, 'The multicultural idea and Western Muslims', in *Routledge Handbook of Islam in the West*, ed. Roberto Tottoli, (London ; New York, NY: Routledge, 2015), p 220.

²⁴ See Elham Manea, *Women and Shari'a Law* (London & New York: I.B. Tauris, 2016).

²⁵ Jane Corbin, 'Are Sharia councils failing vulnerable women?' <<https://www.bbc.com/news/uk-22044724>>.

²⁶ Tariq Modood, *Multiculturalism* (Cambridge: Polity Press, 2007).

²⁷ Ayn Rand, *The Virtue of Selfishness* (New York: New American Library, 1964).

Aplūkojot, cik lielā mērā islāmisti ir iekļāvušies musulmaņu kopienās, jūs redzēsiet, ka sekas nav tikai vardarbība, kā mēs bieži dzirdam. Pirmie cieš sievietes, bērni un minoritātes šajās kopienās. Mums jādomā par islāmisma ietekmi uz visneaizsargātākajiem, kā arī par plašāku ietekmi uz sociālo kohēziju.”²⁸

Patiesām, kolektīvo tiesību koncepcija viegli pārvēršas bēdīgi slavenajā “āvairākuma tirānijā”,²⁹ proti, pamatota vairākuma vērtību uzspiešana indivīdam. Šīs vērtības var balstīties uz dažādām kultūrām un ideoloģijām, ieskaitot reliģiskās.

RELIĢIJA IR JĀPAKĻAUJ INDIVIDUĀLAJĀM TIESĪBĀM

Sekulārisms nav saistīts tikai ar “baznīcas” un “valsts” nošķiršanu. Valstij ir jāpaliek par universālisma un tiesību vienlīdzības garantu, nekad nedodot *carte blanche* reliģiskajām institūcijām un to kopienām, lai tās varētu rīkoties pēc saviem ieskatiem ar saviem biedriem.

Tas ir iemesls kāpēc “starpkulturālisms”, šķiet, labāk garantē cilvēktiesību aizsardzību nekā “āmulkulturālisms”. Multikulturālisms” ļauj dažādām etniskām, reliģiskām un sociālām grupām dzīvot blakus viena otrai, bez īpašas mijiedarbības un savstarpējās apmaiņas. Mēdz būt arī gadījumi, kad varas iestādēm tiek lūgts pievērt acis uz izlocīšanos un ļaunprātīgu izmantošanu, lai nodrošinātu “mierīgu kopdzīvi” starp dažādām grupām. “Starpkulturālisms” tai vietā vēlreiz apliecina cilvēktiesību universālismu, uzsverot pieredzes un tradīciju apmaiņas nozīmi, lai atrastu kopīgu pamatu, kurā ikviens indivīds ir vienlīdzīgs likuma priekšā, bez jebkādiem izņēmumiem reliģisko, sociālo vai politisko uzskatu dēļ.³⁰

Liberālām demokrātiskajām būtu jāatzīst reliģiskā pārliecība par pamattiesību, kas attiecas uz indivīda sirdsapziņu, taču tai nevajadzētu piešķirt prioritāti publiskajā telpā. Nevienai reliģiskai vai nereliģiskai ideoloģijai nevajadzētu ļaut apdraudēt individuālās tiesības. Tāpēc ir jāatzīst, ka mītu par iespējamo kontrastu starp “reliģijas brīvību” un “LGBTI tiesībām” ir nepieciešams izklaidēt, no vienas puses otrs

²⁸ <https://quillette.com/2018/05/09/elham-manea-fundamentalism-reform/>

²⁹ “Kas tad ir vairākums kopumā, ja ne indivīds, kuram ir viedokļi un visbiežāk arī intereses, kas ir pretrunā ar citu indivīdu, ko saucam par minoritāti? Tagad, ja jūs atzīstat, ka visvarenībā pārņemtā persona var to ļaunprātīgi izmantot pret saviem pretiniekiem, kāpēc jūs neatzītu to pašu vairākumam? Vai vīrieši, pulcējoties kopā ir mainījuši raksturu? Vai kļūstot stiprāki, viņi ir kļuvuši pacietīgāki saskaroties ar šķēršļiem? Kas attiecas uz mani, es tam nespēju noticēt, un varu darīt visu, ko es atsakos darīt nevienam no saviem biedriem, es nekad nepiešķiršu vairākiem,” Aleksis de Tokjevils, Demokrātija Amerikā, 1835. gads.

³⁰ Council of Europe, White Paper on Intercultural Dialogue Living Together as Equals in Dignity <https://www.coe.int/t/dg4/intercultural/Source/Pub_White_Paper/White%20Paper_final_revised_EN.pdf>.

neapraud pirmo, bet no otras puses, tava brīvība šūpot dūri beidzas tur, kur sākas mans deguns". Tas nozīmē, ka neviens nedrīkst atsaukties uz savām reliģiskajām izjūtām" kā likumīgu ieganstu LGBTI cilvēku diskriminēšanai un noliegt viņu tiesības uz privāto dzīvi vai atklāti izpaust savu identitāti publiskā telpā.³¹

Sekulārā, liberāli demokrātiskā sabiedrībā indivīdi ir jāaizsargā pret jebkāda veida diskrimināciju un, ja nepieciešams, jāsniedz iespēju iziet no savas kopienas, ja viņi jūtas apdraudēti no kopienas biedru puses. Līzs Aluāns (*Lyes Alouane*), Magribas izcelsmes franču homoseksuāls aktīvis, kurš dzīvo Geneviljē (Parīzes ziemeļrietumu priekšpilsētā), ir piedalījies praida gājienā, kas tika organizēts 2019. gada jūnijā Sen Denisā, lai nosodītu homofobijas izplatību savā musulmaņu kopienā: Visi zina, ka strādnieku rajonos ir grūtāk dzīvot kopā ar savu seksuālo orientāciju un dzimtas piederību, nekā Parīzē. Tā ir tabu tēma pat, lai to pieminēt. [...] Mana ģimene mani ir noraidījusi, sakot, ka esmu *haram*" [nešķīsts], man teica, ka es kauninu alžīriešus."³²

Aiztaisīt acis ciet uz šādām parādībām nav pieļaujams. LGBTI cilvēkiem vajadzētu ļaut izpētīt visus ceļus, meklējot homofobijas izcelsmi.

Ir ļoti svarīgi, lai politikas veidotāji un pilsoniskā sabiedrība turētos kopā un stingri paustu savu viedokli pret jebkāda veida neiecietību un diskrimināciju neatkarīgi no tā, no kura indivīda, kopienas vai ideoloģijas (reliģiskas vai nē) tā varētu nākt.

Būt iecietīgam pret neiecietīgo no autentiski liberālas perspektīvas nav risinājums.

³¹ Cītāts ir no ASV Augstākās tiesas fundamentālā sprieduma: "Losandželosas tiesas namā esošie cilvēki, izvairoties no acu kontakta, varētu efektīvi izvairīties no savu jutību bombardēšanas." Amerikas Savienoto Valstu Augstākā tiesa, Koens pret Kaliforniju, 1971. gads. Eiropas Cilvēktiesību tiesa no šī viedokļa šķiet daudz piesardzīgāka ar "reliģiskiem noskaņojumiem".

³² 'Homophobie en banlieue ou stigmatisation ? Vif échange à la Gay Pride de Saint-Denis' <<https://francais.rt.com/france/62908-homophobie-banlieue-ou-stigmatisation-vif-echange-gay-pride-saint-denis>>.

PIELIKUMS

LGBTI Liberals of Europe – Ģenerālās asamblejas 2019. gada 26. oktobrī Atēnās pieņemtā rezolūcija

Reliģijas un LGBTI tiesības: liberālā perspektīva

IEVADS

Gadu desmitiem mūsu vēsture bija lieciniece LGBTI kopienas cīņai par vienlīdzīgām tiesībām un vienlīdzīgu cieņu. Tā bija un paliek cīņa pret tradicionālajiem konservatīvajiem spēkiem, kuri, apstrīdot vienlīdzību LGBTI cilvēkiem, bieži atsauca uz savu reliģisko pārliecību.

Mūsu sabiedrībās mēs esam sastopamies ar pret LGBTI vērstu nostāju no evaņģēliskām vai stingri katoļticīgām kopienām. Mūsdienās, mūsu atvērtās sabiedrības saskaras ar papildu izaicinājumu no pieaugošās imigrācijas no konservatīviem musulmaņu apdzīvotiem reģioniem, kas raisa spriedzi gan ebreju pilsoņiem, gan LGBTI personām, tostarp musulmaņu pārliecības dēļ. LGBTI musulmaņi bieži sastopas ar daudzšķautņainu diskrimināciju viņu seksuālās orientācijas vai identitātes, reliģijas un migrācijas aizmugures dēļ.

Kamēr politiskās sistēmas kreisā puse mazina šo spriedzi, kas rodas no konservatīvas izcelsmes musulmaņu pieaugošās imigrācijas, labējo spārna populistu partijas mēģina izmantot šo tēmu saviem politiskajiem mērķiem, radot bailes un aizspriedumus arī LGBTI kopienā. Mēs kā liberāļi nevaram pieņemt, ka konflikti tiek paslaucīti zem paklāja, ne arī to, ka tie kas cenšas sevi pozicionēt kā LGBTI aizstāvjus pret islāmu, paši noliedz LGBTI vienlīdzību.

RĪCĪBPOLĪTIKAS IETEIKUMI³³

- **Cilvēktiesības ir individuālas, universālas un neapspriežamas. Liberālās demokrātijas galvenais eksistences mērķis ir to aizsardzība;**
- **Jebkura līmeņa valsts iestādēm stingri jāievēro sekulārisma princips, tādējādi atsakoties no jebkādam privilēģijām reliģijām gan juridiskām, gan ekonomiskām, gan intelektuālām;**

³³ Šie ieteikumi izriet no iepriekš minētās analīzes un tajos ir ņemti vērā *Liberale Schwule und Lesben* 2018. gada 4. novembra rezolūcijas priekšlikumi, ar kuru tiek pieņemtas nostājas dokumentā par “LGBTI un islāmu Vācijā”.

- Neviens likums vai politiskā rīcība nedrīkst atļaut kopienām īstenot kolektīvās tradīcijas pāri indivīdam, reliģijas brīvība nekad nevar būt iegansts citu pamattiesību apšaubīšanai;
- Žurnālistiem, akadēmiķiem, politikas veidotājiem un intelektuāļiem nekad nevajadzētu izvairīties no reliģiju un viņu nostāju apspriešanas un pat kritizēšanas;
- Jebkura līmeņa tiesībsargājošām iestādēm jānodrošina pienācīga LGBTI cilvēku aizsardzība pret uzmākšanos, vardarbību un diskrimināciju visās apkaimēs, īpašu uzmanību pievēršot tām apkaimēm, kur notiek visvairāk homofobisku/transfobisku epizožu;
- Varasiestādēm būtu jāpārliecinās, ka jebkurš reliģisks aktors, kas ir iesaistīts sociālajos pakalpojumos, ko tieši vai netieši atbalsta valsts, apņemas ievērot konstitucionālos principus, kas garantē individuālās tiesības, un neveicina diskriminējošus un autokrātiskus naratīvus vai reliģijas pārkumu virs likuma;
- Mēs sagaidām, ka visas reliģiskās kopienas un to vadītāji, neatkarīgi no viņu personiskās pārliecības vai reliģiskās dogmatikas, pieņem mūsu konstitucionālo vērtību piemērošanu visai valsts politikai un individuālajām tiesībām;
- Plašsaziņas līdzekļiem jādarbojas saskaņā ar rīcības kodeksu, kas ietver nediskriminējošu attieksmi pret LGBTI, neatkarīgi no žurnālista personiskās reliģiskās izcelsmes;
- Valsts un pašvaldību iestādēm, politiskajām partijām un nevalstiskajām organizācijām, katrai pēc savām iespējām, būtu jāveicina un jāatbalsta liberālie un progresīvie reliģiskie aktori, tad kad viņi integrē reliģiskās grupas dialogos un aktivitātēs;
- Skolām ir jāizglīto par daudzveidību, toleranci un LGBTI tiesībām, tostarp LGBTI vienaudžu izglītību, lai mazinātu aizspriedumus. Valstij šāda izglītība ir jāveicina, nevis jāaizliedz;
- Valdībām jānodrošina, lai pret LGBTI patvēruma meklētājiem un bēgļiem izturētos nediskriminējoši un lai viņi netiktu diskriminēti kāda cita reliģisko pārliecību dēļ;
- Integrācijasursos jaunpieņacējiem jāiekļauj obligāta izglītība par liberāli demokrātiskām vērtībām, ieskaitot LGBTI tiesības;
- Jāpalielina izpratne par LGBTI patvēruma meklētāju un bēgļu pieredzi, lai nekavētos novērstu jebkādu teokrātiskus aizspriedumus, kā arī populistiskus argumentus, saskaņā ar kuriem migranti nāk, lai iznīcināt Eiropas brīvības”;
- Mēs aicinām uzsākt dialogu ar reliģiskajām kopienām par LGBTI pieņemšanu un viņu individuālām tiesībām.